

Poststalinizm

Ideologia i utopia epoki

Klio w Niemczech

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Seria „Klio w Niemczech” to projekt przekładowy Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie. Prezentuje ona polskim czytelnikom najciekawsze prace i dokonania współczesnej historiografii niemieckiej na tle szerszego kontekstu europejskiego. W serii ukazują się książki poświęcone różnym zagadnieniom historii Europy Środkowo-Wschodniej – w szczególności Polski i Niemiec. Publikowane są także prace metodologiczne i przekrojowe.

Poprzednie tomy serii:

t. 24

Michael North, *Historia Bałtyku*,
tłum. Adam Peszke (2018)

t. 25

Magdalena Saryusz-Wolska (red.),
Historia wizualna.
Obrazy w dyskusjach niemieckich historyków (2020)

t. 26

Frank Bösch, *Media a przemiany historyczne.*
Od druku do internetu,
tłum. Izabela Drozdowska-Broering,
red. nauk. Magdalena Saryusz-Wolska (2021)

Pavel Kolář

Poststalinizm

Ideologia i utopia epoki

przekład

Justyna Górny

redakcja naukowa

Jerzy Kochanowski

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Wydawnictwo Naukowe Scholar

Warszawa 2022

Tytuł oryginału
Der Poststalinismus: Ideologie und Utopie einer Epoche (2016)

Redaktor naukowy serii
MAGDALENA SARYUSZ-WOLSKA

Projekt graficzny okładki i karty tytułowej serii
według pomysłu Ute Caumanns
EWA NOWAKOWSKA

Redakcja, korekta i indeks
JOLANTA RUDZIŃSKA

Na okładce reprodukcja obrazu Gielija Korżewa
Podniesienie sztandaru (centralna część tryptyku *Komuniści*), 1960
© State Russian Museum, St. Petersburg

Copyright © by Pavel Kolář

Copyright © 2022 for the Polish edition
by Wydawnictwo Naukowe Scholar

Copyright © 2022 for the Polish edition
by Niemiecki Instytut Historyczny

ISBN 978-83-66849-27-3
doi 10.7366/9788366849273

Wydanie I, Warszawa 2022
Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63
dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Niemiecki Instytut Historyczny
Al. Ujazdowskie 39, 00-540 Warszawa
tel. 22 525-83-00, fax 22 525-83-37
www.dhi.waw.pl, dhi@dhi.waw.pl

Spis treści

<i>Jerzy Kochanowski</i> , Wstęp redaktora naukowego	7
Wstęp	16
Narodziny poststalinizmu	20
Oddolna utopia	24
Układ książki	34
Rozdział I. Po śmierci Stalina: rewolucja faktów	38
<i>Historical turn</i> Chruszczowa	42
Ale galimatias! „Tajny referat” Chruszczowa a masy partyjne	54
„Mole książkowe” kontratakują	67
Historia między ideologią a autentyzmem	85
Rozdział II. Partia tworzy historię	115
Walka z kultem jednostki	119
Partia jako demiurg	137
Dylemat dyktatury i przemocy	153
Rozdział III. Naród z partią czy przeciw niej?	176
Zmagania dominujących narracji: naród kontra klasa	181
Uratować partię dla narodu!	194
Między klasą, narodem a małą ojczyzną	217
Przenikające się transnarodowe historie partyjne	230
Rozdział IV. Wrogowie partii	245
Wróg nie śpi!	252
Wrogowie wewnętrzni	267
Syjonizm w roli wroga	289
Rozdział V. Tęsknota za „złotym wiekiem”	309
Utrata linearności	313
Rehabilitacja pamięci	327
Przeszłość a poczucie bezpieczeństwa	351
Przyszłość jeszcze nie nadeszła	363

Epilog, czyli dyskretny urok ideologii	380
Rytuały władzy – władza rytuału	381
Język między prawdą a kłamstwem	383
Wszechobecny konsensus ideologiczny	388
Od utopii programowej do utopii procesualnej	393
Wykaz skrótów	397
Bibliografia	400
Indeks osób	434